
Jan Osúch: I v PR platí, že lež vás prostě dožene

Jan Osúch: I v PR platí, že lež vás prostě dožene

Jan Osúch (1983) pochází z Kutné Hory.

Na FHS absolvoval bakalářský obor Studium humanitní vzdělanosti, dva roky působil v akademickém senátu a podílel se na založení studentského časopisu Humr. Už během studií začal působit v různých médiích (iHNed.cz, Novinky.cz) a po škole pracoval jako reportér pro Českou televizi. V letech 2010-2012 působil jako mluvčí Úřadu vlády ČR, následně vedl čtyři roky komunikaci cestovní kanceláře Fischer. V současnosti působí jako manažer PR a komunikace pojišťovací společnosti Renomia.

Proč jste si vybral právě [Fakultu humanitních studií](#) ?

Vystudoval jsem střední stavební průmyslovku, takže přejít na fakultu tohoto typu bylo pro mé okolí (včetně rodiny) poměrně překvapivé. Ale už na mělnické stavební škole mě nejvíc bavily a nejvíc mi šly předměty jako čeština a občanská výchova. A stále častěji jsem si říkal, že moje další cesta bude směrem k humanitnímu zaměření: buď k politologii, nebo k žurnalistice. Dal jsem si přihlášku na FHS UK a na žurnalistiku na FSV: na FHS jsem se dostal, na žurnalistice jsem neuspěl ve druhém kole. Zpětně toho ale nelituju. Dostal jsem se na FHS a dál jsem kombinoval humanitní vzdělání zaměřené na politiku s chutí dělat i žurnalistiku, takže se mi to dodatečně hezky protnulo.

Když už jste potom na fakultě studoval, jaké předměty vás bavily nejvíc?

Pamatuji si hlavně na první Kořeny evropské tradice, to byl skvělý úvod Zdeňka Pince. I když, upřímně řečeno, měl jsem s čistou filosofií dost problémy, obecně s předměty, které souvisely se SAFM, ale hodně mě naopak bavila třeba

historie u Markéty Seligové. A pak samozřejmě i občanský sektor a kurzy u Libora Prudkého a také u pana Müllera staršího a u jeho syna.

Takže kdybyste měl říct, co vám nešlo, byla by to ta filosofie?

Ano. Tam jsem se opravdu snažil, ale asi jsem se snažil málo. Neměl jsem potřebnou trpělivost ty klíčové texty víc promýšlet, což byl samozřejmě základ. Moc mi to nešlo, a proto mě to bavilo méně, než ty ostatní předměty.

Dva roky jste také působil v akademickém senátu. Jaká to pro vás byla zkušenost?

Byl jsem za to hrozně rád. Od mládí jsem se zajímal o politiku a o veřejné dění. Krom toho, že jsem se jako poměrně mladý začal pravidelně dívat na televizní zprávy, také jsem často (nejčastěji se svým dědou) sledoval Jednadvacítku, což byl pořad typu dnešních Událostí, komentářů. Hodně jsem taky četl noviny. A ten zájem o věci veřejné se pak projevil i na fakultě: co by studenti chtěli řešit, co by rádi, aby se dostalo až k uším vedení fakulty. Proto jsem se přihlásil do voleb do AS a měl jsem hroznou radost z toho, že jsem se tam dostal. Vtáhlo mě to do dění na fakultě a kontaktu s vedením ještě víc. Několikrát jsme byli třeba i na pivu a bylo fajn se s nimi vidět i trochu méně formálně. Hodně mě to bavilo. Jednak to bylo inspirující a zábavné a také to byl zdroj energie pro studium, která si myslím, že patří k těm těžším v Česku. Chtěl jsem to dotáhnout a neudělat si ostudu tím, že někdo, kdo má čas a chuť být v akademickém senátu, by musel ze školy odejít, protože ji nezvládl.

Podářilo se vám v rámci vašeho působení v AS něco prosadit? Šel jste tam s tím, že se budete snažit něco změnit?

Já jsem se k tomu snažil přistupovat poctivě, připravovat se na jednání a bavit se před nimi se studenty o bodech, které se tam měly projednávat. Ne snad, že bych znal názor všech studentů, kteří tam tehdy byli, snažil jsem se ale vnímat přinejmenším to, co třeba vadí kamarádům, s kterými jsme se během studií vídali, a pak to tam říkat nebo to reflektovat při hlasování a projednávání těch věcí. Myslím, že to byla spousta takových drobných malých věcí. Jedna z nich byla to, že jsem ve své kampani sliboval, že založím na FHS studentský časopis. A ten jsme potom s kamarády dali dohromady.

Na Humr a jeho vznik jsem se právě chtěla zeptat. O čem se psalo v jeho prvních číslech?

To se přiznám, že už si nepamatuji. Ale to první číslo mám ještě pořád doma v deskách s důležitými dokumenty. Já jsem poměrně rychle vedení časopisu opustil, ale zůstali tam moji skvělí tehdejší i současní kamarádi, kteří tomu potom dávali víc energie a posouvali to dál. Třeba Lucie Poštolková, která teď píše v pražském deníku Metro, Honza Černý, současný redaktor a moderátor České televize, Marcela Kazdová, Barbora Hartmannová, které se doteď pohybují kolem profesionální komunikace, Bára Říhová, která dlouho psala v MF Dnes a v Lidových novinách nebo grafik Nik Narsia. Z té zhruba osmičlenné party, která kolem toho byla, se spousta kolegů prosadila v médiích. Z toho mám i po letech velkou radost.

Jsem rád, že jsme zvládli založit ten časopis a že tam v nějaké podobě funguje dál. Byla to zábava, když jsme to vymýšleli úplně od začátku a přemýšleli, jestli bude vycházet elektronicky, nebo papírově, kolik to má mít stran, jaké rubriky, kdo to bude plnit, kdo distribuovat, když jsme se domlouvali s fakultou, kolik nám dají peněz na tisk, a když jsme vymýšleli logo, grafiku, název... Vedle akademického senátu to byla další zajímavá věc na té fakultě. A dodatečně mám pocit, že se mi to vlastně všechno pěkně prolínalo. Ta žurnalistika už trochu začínala právě tam.

Vy jste se žurnalistice nevěnoval už před FHS?

Ne, předtím ne. Až ve druhém ročníku jsem jako elév přišel na server Hospodářských novin iHNed.cz. Tam jsem začínal na úplně miniaturní úvazek. Chodil jsem tam od šesti do devíti večer a pracoval, když už ti velcí on-line redaktori odcházeli domů. Ten web tehdy fungoval do devíti nebo do deseti hodin a musel tam být někdo, kdo by takzvaně „hlídal četku“. To znamená někdo, kdo by sledoval, jaké přicházejí zprávy z ČTK, a když by tam bylo něco hodně zajímavého, tak by to zkopíroval, přidal dobrý titulek a publikoval, a tím udržoval živost webu. Tak tam jsem začal s novinařinou ve druhém ročníku a ve třetím jsem na iHNed.cz nastupoval na poloviční úvazek.

Co vás na novinařině vlastně přitahovalo?

Asi už to opravdu začalo v dětství. Tím, že mě bavilo sledovat politiku, začalo mě bavit sledovat i to, že se o ní trochu jinak referuje v televizních publicistických pořadech a trochu jinak v tištěných médiích. A přišel jsem na to, že by mě to bavilo také dělat. Tu politiku nejen sledovat, ale zároveň ji i popisovat. A ještě za to mít peníze, což se zdálo jako dobrý kruh (smích).

Od prosince 2010 jste začal pracovat jako mluvčí vlády. Byla to hodně velká změna oproti tomu, co jste dělal předtím?

Od třetího ročníku jsem pracoval jako editor na serveru Novinky.cz a potom jsem šel na dva a půl roku do České televize do domácího zpravodajství. Přejít z novinařiny na mluvčího vlády byl obrovský skok, na druhou stranu mi hodně pomohla zkušenost z České televize. Ke konci té doby, co jsem tam pracoval, jsem měl totiž na starost i politické zpravodajství, takže jsem byl u politiky už hodně blízko. Nebyl to tedy možná až takový náraz, jako když někdo přijde na post mluvčího vlády třeba z firemní komunikace, nebo z novinařiny jiného typu než je ta politická.

Nebyl jste nervózní z toho, že najednou musíte mluvit před novináři?

To byla zrovna jedna z velmi mála věcí, ze kterých jsem nervózní nebyl. K práci televizního redaktora běžně patřilo dělat živé vstupy. A nutnost mluvit správně a jistě. Česká televize má absolutní profesionály, a když už vás pustí na obraz, musíte se neustále zdokonalovat. Není tam dlouhodobě prostor pro to, abyste mluvil nepřesvědčivě, rozklepaným hlasem. Takže jsem se v České televizi musel trémy hodně rychle zbavit a na Úřadu vlády při moderování tiskových konferencí už to nebyl takový problém.

Jiná věc je, že na takto vysoké pozici, a zvláště v tom věku – mně bylo tehdy dvacet sedm, je samozřejmě spousta věcí, které vás stresují mnohem víc. Ta zodpovědnost je obrovská, dotazů novinářů, které musíte vyřizovat, jsou desítky a zároveň jednáte s nejdůležitějšími politiky země, kterým musíte umět poradit, co a jak by měli říct. Cítíte obrovský tlak.

Musíte se snažit vyhovět novinářům a zároveň pracovat, jak nejlépe umíte pro daného politika, přičemž jeho zájmy a zájmy médií se ne vždy slučují a vy jste mezi tím. To je na práci mluvčího obecně nejvíc stresující.

Nevnímal jste zlom mezi rolí novináře, který se snaží odhalit, jak politici pracují, a případně ukazovat jejich chyby, a rolí mluvčího, který se politiky snaží ukázat spíš v příznivém světle?

To určitě ano. Máte pravdu, že když jako novinář skončíte a začnete dělat PR nebo mluvčího, tak na vás mnozí z bývalých kolegů začnou nahlížet s despektem a mohou to vnímat právě tak, jak to popisujete. Na druhou stranu podle mého platí: kdo jiný by měl politikům radit nebo jim pomáhat s tím, jak mají komunikovat s veřejností, než ten, kdo s tou veřejností komunikovat umí, protože byl novinář? Kdo jiný než bývalý novinář umí z náročného jednání vlády, kde je bod, který je popsán na pěti A4, umí vybrat klíčové pasáže a dokáže doporučit politikovi, že tyto dva odstavce jsou nyní nejdůležitější a potřebují je slyšet nejen novináři, ale jejich prostřednictvím i veřejnost? Nejlépe si osvědčíte tuto kvalifikaci, když jste novinář, protože ty složité věci musíte umět překládat do jednoduchého jazyka, ale tak, aby se z nich neztratila podstata. Myslím si, že je to velmi důležitá role a upřímně řečeno, jedna z nejčastějších frází při zdůvodňování odchodu některých politiků je to, že nedokázali dobře komunikovat s veřejností a nedokázali ji prodat svoji agendu a to, co dělali. V rámci PR to platí i pro firemní komunikaci jako doplnění klasického marketingu.

Byla by škoda, kdyby se ta role snižovala na to, že mluvčí je někdo, komu politik řekne tři věty a mluvčí je bez dalšího jen papouškuje do médií, obecně zatluoká a určitě i hodně lže. Tak to není a myslím si, že i většina novinářů by vám řekla, že dobrý mluvčí je i pro ně důležitý. A stejně tak je důležitý i dobrý PR manažer pro firmy a oborové novináře. Dobrý novinář potřebuje mít vazby na firmy typu Renomie nebo CK Fischer, protože potřebuje informace od lídrů oboru. V médiích je obecně tlak na snižování nákladů a redakce nepřetékají lidmi. A když se sebelepší ekonomický novinář v pondělí věnuje trhu s mobily, v úterý energetice, ve středu dálnicím, ve čtvrtek vlakům a v pátek má čas na pojišťovnictví, tak nemá kdy stát se naprostým odborníkem a potřebuje důvěryhodného partnera, který mu poskytne pravdivé informace z oboru, statistiky a trendy.

Dá se tedy podle vás rozlišit dobrá práce pro firmu a její dobrá reprezentace od toho, co už je „lakování na růžovo“?

Myslím, že to rozlišit jde. Když máte dlouhodobě dobrou publicitu a dlouhodobě dobré vztahy s novináři, tak je to určitý punc kvality a určitý signál, že to člověk dělá dobře, protože jinak by to „lakování na růžovo“ novináři prokoukli. Myslím, že není fráze, že lež je něco, co vás prostě dožene. Klíčoví politici jsou pod dohledem novinářů a ukažte mi mluvčího, který pouze lakuje, lže a vytváří bariéru, přes kterou se novináři nemají šanci dostat. Takový mluvčí prostě není. A není to tak ani ve firemní komunikaci. Mluvčímu, o kterém jsou novináři přesvědčeni, že lže, prostě přestanou volat, přestanou mu publikovat zprávy a přestanou o něj mít zájem, protože ho nepotřebují. Nebo ho v některé lži skutečně „vykoupají“ a zdiskreditují.

Můžete samozřejmě tu funkci karikovat, jak to dělá třeba pan Ovčáček, mluvčí současného prezidenta, a dostat se za hranu tím, že začnete přinejmenším částí novinářů a veřejnosti v podstatě pohrdat a vysmívat se jí. Jsem ale přesvědčen, že drtivá většina dlouholetých mluvčích a PR manažerů, ať už pracují pro politiky nebo pro firmy, jsou prověřeni a snaží se být profesionálními prostředníky mezi svými zaměstnavateli a veřejností.

Jaké by to pro vás bylo, kdybyste měl dělat mluvčího současného prezidenta?

To bych nedělal. Stoprocentně. Osoba politika nebo reputace firmy, za kterou máte mluvit, je hrozně důležitá, protože se s tím absolutně spojíte. A nechcete sobě ani své rodině dělat ostudu. Aktuální mluvčí pana prezidenta je bohužel nejen součástí té ostudy, ale ještě ji aktivně spoluvytváří.

Ted' se přesuneme k lehčímu tématu: čemu se věnujete, když nepracujete?

Tak ted' především synovi, protože máme od 1. března nádherného kluka Ondru. Tedy ona se mu neustále věnuje především moje partnerka, ale snažím se s nimi být hodně alespoň večer a o víkendech. A plán je příchody domů neustále posouvat spíše směrem k brzkému odpoledni (smích).

Takže kdybyste měl říct, z čeho máte ted' v životě největší radost, byla by to rodina?

Určitě. To je největší zdroj radosti a pro mě úplně nový svět.

Bc. Jana Fikejsová

24. 5. 2016